

เราะมะฎอน ก้าวแรกสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิต

[ไทย - Thai - تايلاندي]

แวมูฮัมหมัดซาบรี แวะยะโก๊ะ

ตรวจทานโดย : ซุฟอัม อุษมาน

2011 - 1432

IslamHouse.com

﴿رمضان والتغيير﴾

« باللغة التايلاندية »

محمد صبري يعقوب

مراجعة: صافي عثمان

.....2011 – 1432

IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา ปราณียิ่งเสมอ

“เราะมะฎอน” ก้าวแรกสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิต

มวลการสรรเสริญเป็นของอัลลอฮ์ ความจำเริญและความศานติงมีแต่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ฉันขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์องค์เดียว โดยไม่มีภาคีใดๆ สำหรับพระองค์ และฉันขอปฏิญาณว่าท่านนบีมุหัมมัดคือบ่าวและศาสนทูตของพระองค์

“เราะมะฎอน” เป็นเทศกาลอันยิ่งใหญ่สำหรับประชาชาติมุสลิมเทศกาลหนึ่ง ที่ปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกปี และถือเป็นเทศกาลที่มุสลิมทุกคนจะมีความกระตือรือร้นเป็นพิเศษ ในการแสดงความจงรักภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของตน รวมทั้งแสดงถึงความตั้งใจและซัดเกลาตัวเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความโปรดปรานจากผู้ให้ชีวิต และการตอบรับการทำงานต่างๆ จากพระองค์ ในการแสดงความจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ในเวลานี้ นั่นเหล่ามุสลิมผู้ศรัทธาจักต้องปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ต้องกระทำในเดือนเราะมะฎอนให้สมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อหวังในความโปรดปรานและความพึงพอพระทัยของพระองค์

จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องทบทวนว่าในช่วงเดือนเราะมะฎอนปีนี้ เขาจะต้องเตรียมตัวและปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง ? เพื่อให้การ

ถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนปีนี้ เป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์กว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมา หรือจะยอมให้เราะมะฎอนปีนี้ผ่านล่องเลยไปตามสภาพของทุกๆ ปีโดยที่ยังไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เหมือนที่ใครหลายๆ คนเคยปฏิบัติกันมาก่อนหน้านี้หรือเปล่า? หรือเราจะเพิ่มพูนซึ่งคุณงามความดีและปฏิบัติอะมัลอิบาดะฮ์ทุกชนิดโดยมีความเข้าใจ มีความบริสุทธิ์ใจและมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มันจะนำเราไปสู่ความหอมหวานของการได้รับความพึงพอใจจากอัลลอฮ์ผู้ทรงสิทธิ์แห่งการตอบแทน

สำหรับทุกๆ คนที่ได้สัญญาไว้กับอัลลอฮ์ สุบหานะฮู วะตะอาลา ว่าเราเป็นผู้ศรัทธาที่เที่ยงแท้แล้วนั้น การปฏิญาณตนว่า “ลาอิลลาฮะอิลลัลลอฮุ มุฮัมมะดฺรูเราะฮ์สุลูลลอฮุ” เพียงอย่างเดียวย่อมไม่สามารถที่จะยืนยันถึงคำมั่นสัญญานั้นได้ หากแต่ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติและดำรงชีวิตภายใต้หลักการของอิสลามที่ได้สั่งใช้ในเรื่องการดำรงไว้ซึ่งการละหมาด การบริจาคซะกาต การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนและการประกอบพิธีหัจญ์ต่างหาก และยอมปฏิเสธไม่ได้ว่า การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนเป็นหลักการของอิสลามประการหนึ่งซึ่งมีสถานภาพเหมือนกับการละหมาด เพียงแต่ว่าการสั่งใช้ให้ถือศีลอดนั้นถือปฏิบัติในเดือนเราะมะฎอนเพียงเดือนเดียวในรอบหนึ่งปี ไม่ใช่ปฏิบัติทุกวันดังเช่นการละหมาด ด้วยเหตุนี้ ย่อมเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องศึกษาและทบทวนว่าการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนนี้มีความสำคัญอย่างไร และเราจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรให้เดือนเราะมะฎอนของทุกปีมีคุณภาพและ

สมบูรณ์แบบมากที่สุด รวมไปถึงประสบความสำเร็จบรรลุถึงเป้าหมายที่อัลลอฮ์ สُبْحَانَ اللَّهِ ะذَاลาได้กำหนดไว้

มุสลิมส่วนใหญ่ในปัจจุบันเมื่อเราะมะฎอนมาเยือน ก็จะมีการจัดงานต้อนรับเราะมะฎอนกันอย่างล้นหลาม ไม่ต่างอะไรกับงานเฉลิมฉลองรื่นเริงที่มีกันอยู่ทั่วไป หาได้คำนึงถึงการต้อนรับด้วยการทำอิบาดะฮ์เหมือนดังเช่นวัตถุประสงค์ที่ถูกสั่งใช้จากอัลลอฮ์ สُبْحَانَ اللَّهِ ะذَاลาไม่ ความกระตือรือร้นของมุสลิมในเดือนเราะมะฎอนนี้มักจะไปในเชิงของวัตถุ ความบันเทิง อาหารที่เอร็ดอร่อย มากกว่าการขัดเกลาจิตใจ ด้วยกับอะมัลอิบาดะฮ์ และนั่นคือสภาพที่แท้จริงที่ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของมุสลิมเราในปัจจุบันที่มีให้เห็นอยู่ทั่วไป แต่สำหรับมุสลิมอีกบางส่วนที่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของเดือนเราะมะฎอนนั้น จะใช้โอกาสนี้ในการเอาชนะกิเลสและอารมณ์อันใฝ่ต่ำของตนเอง มุ่งมั่นในการแข่งขันกันทำความดีให้ได้มากและดีที่สุด ปฏิบัติอิบาดะฮ์ทุกรูปแบบเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะหาได้ยาก

ณ ปัจจุบัน สังคมมุสลิมส่วนใหญ่ยังคงละเลยและขาดการให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่เดือนเราะมะฎอนอย่างถูกต้องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งๆ ที่ อัลลอฮ์ สُبْحَانَ اللَّهِ ะذَاลา ไม่ได้ปล่อยให้มุสลิมศึกษาอย่างยากลำบากใดๆ เลย ในทางกลับกันเป้าหมายของการถือศีลอดได้ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนแล้วในอัลกุรอาน ดังที่อัลลอฮ์ สُبْحَانَ اللَّهِ ะذَاลา ได้ดำรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى

الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ (البقرة: ١٨٣)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย! การถือศีลอดนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว เช่นเดียวกับที่ได้ถูกกำหนดแก่บรรดาผู้ก่อนหน้าพวกเจ้ามาแล้ว เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง” (สุเราะฮ์ อัล-บะเกาะเราะฮ์: 183)

เห็นได้อย่างประจักษ์ชัดว่า อัลลอฮ์ สُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ได้แจ่มแจ้งไว้อย่างชัดเจนในโองการนี้ว่า การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนนั้น “เพื่อหวังที่จะให้บ่าวของพระองค์มีความยำเกรง”

“โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายเอ๋ย” ทุกครั้งเมื่อมีการเรียกร้องด้วยประโยคนี้ สำหรับผู้ศรัทธาแล้วย่อมต้องเอาใจใส่และตระหนักให้มาก ๆ รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับประโยคนี้ในฐานะที่เราเป็นผู้ศรัทธา แต่หากผู้ใดที่ได้ยินคำเรียกร้องนี้แล้วยังไม่รู้สึกละอายและไม่เห็นถึงความสำคัญของมัน ก็แสดงว่าเขาก็ยังไม่ใช่มุสลิมที่แท้จริง เราจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเราอยู่ในสถานะอะไร? หน้าที่ของเราคืออะไร? อีหม่านของเราในวันนี้เป็นอย่างไร? และเราเป็นผู้ศรัทธาที่สมบูรณ์แบบแล้วหรือยัง? การเริ่มต้นด้วยประโยคที่เรียกร้องถึงบรรดาผู้ศรัทธาจึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่า ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับผู้ศรัทธาโดยตรง ซึ่งจะกล่าวถึงเรื่อง การปฏิบัติซึ่งเป็นคำสั่งที่อัลลอฮ์ทรงสั่งใช้ให้ผู้ศรัทธานั้นน้อมรับ

“ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ - ใ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายได้

ถูกกำหนด”

อันที่จริงแล้วคำว่า **كُتِبَ** มาจากรากศัพท์ของคำว่า **كَتَبَ** แปลว่าเขียน บันทึกลง จารึก การที่คำนี้แปลว่าได้ถูกกำหนดก็เพราะคำที่กำหนดมีความหมายที่มากกว่าและเหนือกว่าคำว่าบันทึก ซึ่งมันบ่งชี้ถึงการมีวาระสำคัญที่ต้องปฏิบัติ

ท่านอัล-หาฟิซ อิบนุหะญูรฺ เราะหิมะฮุสลุสลุ ได้ให้ความหมายไว้ในหนังสือ ฟัตหุลบารี ของท่านว่า “**الصَّوْمُ** หรือ **الصِّيَامُ** ทางด้านภาษาคือการละเว้นหรือระงับ เช่นคำดำรัสของอัลลอสฺที่ว่า “**إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا نَدَرْتُ** - แท้จริงฉันได้บนบานที่จะระงับการพูดไว้ต่อพระผู้ทรงกรุณาปรานี” ในส่วนของความหมายทางด้านบัญญัติศาสนาคือการระงับจากการรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม การร่วมหลับนอนระหว่างสามีภรรยา และการพูดจาไร้สาระตลอดจนการกระทำที่ขาดคุณธรรม” (การถือศีลอดตามบัญญัติอิสลาม : 26)

ฉะนั้นการถือศีลอดนั้นคือ การย่ำเกรงหรือการละทิ้งความผิด และสิ่งที่หะรอมทั้งหลายไม่ใช่เพียงแค่การงดจากการรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม และการร่วมหลับนอนกับภรรยาเท่านั้น

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى

الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ (البقرة: ١٨٣)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย! การถือศีลอดนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว เช่นเดียวกับที่ได้ถูกกำหนดแก่บรรดาผู้ก่อนหน้าพวกเจ้ามาแล้ว เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง” (สูเราะฮ์ อัล-บะเกาะเราะฮ์: 183)

นี่คือเนื้อหาของอายะฮ์ที่ 183 แต่เมื่อเข้าสู่อายะฮ์ที่ 184 มีอยู่สองคำที่เกี่ยวข้องกับอายะฮ์ที่กำลังศึกษาอยู่นั้นคือ “أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ” ในความเป็นจริงแล้ว ถ้าไม่นำอายะฮ์ข้างต้นนี้มาศึกษารวมกับอายะฮ์ที่ 183 มันก็เพียงพอแล้ว เนื่องจากเนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ได้ แต่ที่น่าสองคำนี้มาเริ่มต้นในอายะฮ์ใหม่มันก็มีเหตุผลในด้านความหมายเช่นเดียวกัน กล่าวคือ จะทำให้คนที่ได้รับคำบัญชาจากอัลลอฮ์ สุขุบนะฮ์ วะตะอาลา ได้รับคำตอบหลังจากที่ได้รับคำบัญชาว่าเขาต้องทำอะไรต่อไป สังเกตได้ง่ายๆ คือ โดยปรกติแล้วเมื่อเราได้รับคำสั่งอะไรบางอย่างแล้ว ก็จะเกิดข้อสงสัยตามมาว่า “จงทำ...แล้วให้ทำอะไร” เช่นเดียวกันเมื่อมีคำสั่งว่า “จงถือศีลอด การถือศีลอดได้ถูกกำหนดให้แก่พวกเจ้าแล้วเช่นเดียวกับได้ถูกกำหนดให้แก่ประชาชาติรุ่นก่อน” ก็จะมีคำถามผุดขึ้นมาทันทีว่า แล้วจะให้ถือศีลอดอย่างไรและ

เมื่อไหร่ **أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ** “คือในบรรดาวันที่ถูกกำหนดไว้แล้ว” ก็จะเป็นคำตอบที่คลี่คลายข้อสงสัยในนั้นโดยทันที

เป็นที่น่าสังเกตว่า ! ก่อนหน้าอายะฮ์นี้อัลลอฮ์ สُبْحَانَهِ ระบุชะอะอะอะอะอะอะ ได้ระบุถึงบทบัญญัติในเรื่องของการลงโทษประหารชีวิตฆาตกร (กิศอศ) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องอาญา (ดูใน สูเราะฮ์ฮุอัล-บะเกาะเราะฮ์ : 178-179) และได้ระบุถึงเรื่องการทำพินัยกรรมซึ่งเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ (ดูใน สูเราะฮ์ฮุอัล-บะเกาะเราะฮ์ : 180) หลังจากนั้นอัลลอฮ์ สُبْحَانَهِ ระบุชะอะอะอะอะอะอะ ก็ได้ระบุถึงบทบัญญัติในเรื่องของอิบาดะฮ์นั่นคือการถือศีลอด ประหนึ่งพระองค์กำลังจะอธิบายให้ผู้ศรัทธาได้เข้าใจและตระหนักว่า สิทธิของพระองค์ในการบัญญัติกฎหมายนั้นมันไม่มีอะไรที่จะสามารถแบ่งแยกในสิ่งที่พระองค์ทรงกำหนดไว้ได้ สำหรับผู้ศรัทธาแล้วเขาจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ เขาจะไม่มีลักษณะเหมือนพวกเซคคิวลาร์(พวกแบ่งแยกเรื่องศาสนาออกจากเรื่องทางโลก)

อัลลอฮ์ สُبْحَانَهِ ระบุชะอะอะอะอะอะอะ ไม่ได้ให้สิทธิ์แก่เราให้เลือกปฏิบัติ ไม่ใช่ว่าคนๆ หนึ่งต้องการที่จะถือศีลอด แต่ในเรื่องของการทำพินัยกรรม เศรษฐกิจ และการลงโทษตัดสินคดี ฯลฯ เขากลับเลือกที่จะไม่ปฏิบัติหรือปฏิเสธในหลักการของพระองค์และนำกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายสากลมาใช้ ซึ่งคนที่มีลักษณะนี้ก็แสดงว่าเขานั้นเป็นคนที่เลือกปฏิบัติ เป็นคนที่ปฏิเสธในคำบัญชาของอัลลอฮ์ สُبْحَانَهِ ระบุชะอะอะอะอะอะอะ เพราะพระองค์ผู้ทรงบัญญัติเรื่องการถือศีลอดก็เป็นพระเจ้าองค์เดียวกัน

กับผู้ที่ทรงบัญญัติเรื่องของพินัยกรรม เศรษฐกิจ และการลงโทษ ฯลฯ และนี่เป็นข้อหักล้างที่ดีที่สุดสำหรับพวกเซคคิวลาร์ และเป็นคำตอบที่ดีที่สุดที่จะให้กับพวกที่กล่าวว่าสำหรับมุสลิมแล้วเขามีสิทธิ์ที่จะใช้กฎหมายชะรีอะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับบางเรื่องบางประการ เช่นที่เกี่ยวข้องกับมรดกและครอบครัว ส่วนกฎหมายที่ครอบคลุมชีวิตในด้านอื่นๆ นั้นใช้ไม่ได้

ท่านอิบน์กะษีรฺ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้สรุปเนื้อหาของอายะฮ์นี้ไว้ว่า “อัลลอฮ์ได้ทรงกล่าวกับผู้ศรัทธาในประชาชาตินี้ โดยที่บัญญัติให้พวกเขาถือศีลอด นั่นคือ การงดจากการรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม และร่วมหลับนอนกับภรรยา ด้วยเจตนาธรรมเนียมที่บริสุทธิ์เพื่ออัลลอฮ์ อัชชะวะญ์ลล์ การที่อัลลอฮ์ทรงบัญญัติในเรื่องนี้ก็เพราะว่าจะได้เป็นการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากสิ่งเลวร้ายที่ปะปนอยู่ในการกระทำและมารยาทที่เลวทราม และพระองค์ทรงกล่าวอีกว่า พระองค์ทรงกำหนดการงานนี้สำหรับพวกเขา(บรรดาผู้ศรัทธาแห่งประชาชาตินี้) ดังที่พระองค์ทรงกำหนดเช่นเดียวกันสำหรับประชาชาติก่อนหน้านี้ ซึ่งมีแบบอย่างที่ดีงามจากเหล่าบรรพชนเพื่อให้คนในรุ่นหลังได้ปฏิบัติตามและแข่งขันกันในการทำความดีและให้ปฏิบัติให้ดีเยี่ยมกว่าประชาชาติก่อนหน้านี้” ดังที่อัลลอฮ์ สُبْحَانَهُ وَسَلَّمَ ได้ดำรัสว่า

﴿ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً
 وَاحِدَةً وَلَكِنْ لَيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَأَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ﴾
 (المائدة : ٤٨)

ความว่า “สำหรับแต่ละประชาชาติในหมู่พวกเจ้านั้น เราได้ให้มี
 บทบัญญัติและแนวทางไว้ และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว
 แน่นอนก็ทรงให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติเดียวกันแล้ว แต่ทว่า
 เพื่อที่จะทรงทดสอบพวกเจ้าในสิ่งที่พระองค์ได้ประทานแก่พวก
 เจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจึงแข่งขันกันในความดีทั้งหลายเถิด” (สุเราะฮฺ
 อัล-มาอิเดฮฺ : 48) (ตฟสีรุ อิบนิ กะซีรุ : 1/497)

อัลลอฮฺทรงให้เราเห็นว่า การที่พระองค์ทรงกำหนดใน
 บทบัญญัตินี้ให้แก่ประชาชาติรุ่นก่อน เพื่อเป็นสิ่งที่จะทดสอบเรา เป็นสิ่ง
 ที่จะทำให้เรารู้สึกที่อยากจะแข่งขัน ซึ่งเป็นการแข่งขันเพื่อแสวงหาความ
 พึ่งพพระทัยจากอัลลอฮฺ สُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ท่านอิบนุกะซีรุ เราะหิมะฮุลลอฮฺ ได้กล่าวอีกว่า ท่านได้อ้าง
 คำพูดของท่านอิมามอะหมัด บิน หัมบัล เราะหิมะฮุลลอฮฺ ว่าท่านมูอาซ
 บิน ญะบัล เราะหิมะฮุลลอฮฺอันสุได้กล่าวว่า “การละหมาดและการถือศีล
 อดนั้นค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นเป็นรูปร่างเหมือนดังปัจจุบันอย่างค่อยเป็น
 ค่อยไป ในตอนแรกมุสลิมได้หันหน้าไปยังนครเยรูซาเล็มในเวลา
 ละหมาด แต่หลังจากนั้นอีกไม่กี่ปี พวกเขาก็ได้ถูกบัญญัติให้หัน

หน้าไปยังกะออะฮ์ลุลลอฮ์นบี ครมัมกะฮ์ นอกจากนี้แล้วมุสลิมเคยใช้วิธีการบอกเวลาละหมาดแบบต่างคนต่างบอก แต่หลังจากนั้นการแจ้งเวลาละหมาดก็ได้ถูกประกาศโดยการ “อะซาน” สำหรับการถือศีลอดนั้น เมื่อท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้อพยพไปยังนครมาดีนะฮ์ ท่านได้ถือศีลอดเป็นเวลาสามวันในเดือนเดือน และในวันที่สิบของเดือนมุหรรริรอมอีกวันหนึ่ง หลังจากนั้นอัลลอฮ์ สُبْحَانَฮะฮ์วะตะอะลา ก็ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่สำหรับมุสลิมที่จะต้องถือศีลอดตลอดทั้งเดือนเราะมะฎอน แต่ก็อนุญาตให้คนที่ไม่ได้ถือศีลอดทั้งๆ ที่สามารถถือได้เลี้ยงอาหารคนยากจนหนึ่งคนแทนสำหรับหนึ่งวันที่เขาไม่ได้ถือศีลอด ต่อมาการให้สิทธิในการเลี้ยงอาหารแก่คนยากจนสำหรับคนที่ไม่ได้ถือศีลอดหนึ่งวัน ก็ได้ถูกยกเลิกในกรณีของคนที่มีสุขภาพแข็งแรงและคนที่ไม่ได้อยู่ในระหว่างการเดินทาง” (ตฟสีรุ อิบนิ กะษีรฺ : 1/498)

ท่านลัยยิด กุฎูบ เราะหิมะฮ์ฮุลลอฮ์ ได้กล่าวว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ สُبْحَانَฮะฮ์วะตะอะลา ทรงรู้ว่า บัญญัติต่างๆ ที่จะให้มนุษย์ถือปฏิบัติ นั้น เป็นสิ่งที่จิตใจของมนุษย์ยังต้องการแรงผลักดัน ยังต้องการความช่วยเหลือในการนำมาปฏิบัติช่วยให้ซึมซับเข้าสู่จิตใจ ไม่ว่าจะบัญญัตินั้นจะแฝงไว้ด้วยปรัชญาหรือคุณค่ามากมายสักปานใด นั่นก็เพื่อให้เกิดการยอมรับและความพึงพอใจในการประพฤติปฏิบัติตามบัญญัติ ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการถือศีลอดนั้นถูกทำให้เห็นอย่างเด่นชัดขึ้นในอายะฮ์ และเป้าหมายที่ว่านั้นคือการยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ความยำเกรงที่จะทำให้จิตใจตื่นตัวและ

นำไปสู่การปฏิบัติตามบัญญัติดังกล่าว เป็นการแสดงความภักดีต่ออัลลอฮ์ และแสวงหาความโปรดปรานจากพระองค์ ความยำเกรงจะเป็นตัวแปรในการช่วยปกป้องจิตใจมิให้สิ่งเลวร้ายมาทำลายการถือศีลอด หากผู้ที่อัลกุรอานได้เรียกร้องและพวกเขาใส่ใจและเข้าใจถึงคุณค่าและน้ำหนักของความยำเกรงที่มีอยู่ ณ อัลลอฮ์ แน่นอนที่สุดมันก็จะเป็เป้าหมายสูงสุดของจิตใจไปในทันที และการถือศีลอดคือสื่อประเภทหนึ่งที่จะนำไปสู่ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การยำเกรง ด้วยเหตุนี้เองเราจึงพบว่าความยำเกรงจึงถูกหยิบยกขึ้นมาให้เป็นเป้าหมายสูงสุด ที่พวกเขาจะต้องมุ่งไปหาโดยผ่านทาง การถือศีลอด “ทั้งนี้เพื่อพวกเขาจะได้มีความยำเกรง” (พี ซิลาลิล กุรอาน : 2/142)

ความยำเกรงนั้นได้ถูกระบุให้เป็นเป้าหมายของการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน ฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราที่ต้องศึกษาอย่างครบถ้วนว่าความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ สُبْحَانَهُ سُورَةُ التَّوْحِيدِ นั้นคืออะไร ? อะไรที่เราจะเรียกว่าความยำเกรงเมื่อเราได้ถือศีลอดและปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ในเดือนเราะมะฎอนแล้ว ? เราได้สัมผัสและลิ้มรสของความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ สُبْحَانَهُ سُورَةُ التَّوْحِيدِ มากน้อยแค่ไหน ? ซึ่งสิ่งเหล่านี้อยากจะทำให้เราเห็นภาพอย่างชัดเจนว่าเมื่อเราได้เข้าสู่เดือนเราะมะฎอน และได้ออกจากเดือนเราะมะฎอนแล้ว อะไรที่มันจะปรากฏในชีวิตของเรา ถ้าเราได้เห็นอย่างชัดเจนว่ามันมีการเปลี่ยนแปลงสู่การยำเกรงต่ออัลลอฮ์

สุ สุขหามะสุ ะตะอะลา นั้นเป็นหลักฐานที่ชัดเจนว่าเราได้ประสบกับความสำเร็จในการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนในปีนั้นๆ แล้ว

สิ่งที่เราต้องค้นหาในชีวิตของเราโดยเฉพาะในช่วงของเดือนเราะมะฎอนนั้นคือ ชีวิตของเราจากการถือศีลอดนั้นได้เปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ? เราถือศีลอดด้วยการงดอาหาร เครื่องดื่มและอารมณ์ความใคร่ชั่วคราว เราได้เปลี่ยนแปลงชีวิตตรงไหน ? บางคนชีวิตของเขาก่อนเดือนเราะมะฎอนหรือนอกเดือนเราะมะฎอนกับในเดือนเราะมะฎอนไม่มีอะไรที่เปลี่ยนแปลงนอกจากตารางการรับประทานอาหารเท่านั้น !!! แทนที่จะรับประทานอาหารสามมื้อ ก็รับประทานอาหารเพียงแค่อสองมื้อแต่นอกเหนือจากนั้นก็เหมือนเดิม บางคนก็ยังไม่ละหมาดฟรัฎูหรืออาจจะไม่ละหมาดตะรอวีหุ บางคนไม่อ่านอัลกุรอานและศึกษาความหมายของอัลกุรอานเลย บางคนก็ไม่ซิกิรุลลอฮุ บางคนก็ไม่บริจาคทาน ไม่ทำบุญทำความดีให้กับพี่น้อง สภาพเช่นนี้แหละที่มันแสดงให้เห็นว่าการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนมันไม่ได้มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของเขาเลย ทั้งๆ ที่ท่านนบีมุหัมมัดคืออัลลลอฮุอะลัยฮิวะสَّلَام ได้ฉายภาพให้เราเห็นคุณภาพของการถือศีลอดว่ามันสามารถเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างในชีวิตของมนุษย์

ท่านเราะสูลุลลอฮุ คืออัลลลอฮุ อะลัยฮิวะสَّلَام ได้สาธยายว่า การถือศีลอดเสมือนเป็นเกราะที่เราใช้ในสงคราม เกราะที่มันสามารถป้องกันอาวุธต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นดาบหรือธนูหรืออาวุธต่างๆ ที่สามารถทำ

ร้ายร่างกายของเรา ลองนึกภาพว่าถ้าการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน
มันสามารถป้องกันในทุกสิ่งทุกอย่างที่มันอันตรายต่ออหิหม่านของเราได้
แต่หากเราถือศีลอดไปแล้วแต่ก็ยังทำในสิ่งที่ทำลายอหิหม่านของตัวเอง
ทำลายความดีของตัวเอง เรายังคงทำความชั่ว เรายังคงเกร และเรา
ยังคงทำในสิ่งที่มันผิดหรือค้านกับหลักการของศาสนา แล้วการถือศีลอด
ที่มันเป็นเกราะป้องกันของเรามันอยู่ที่ไหน ? หากการถือศีลอดมันไม่
สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรเราได้เลย

ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ
طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ» (البخاري برقم 1903)

ความว่า “ผู้ใดไม่ละเว้นการพูดเท็จและการกระทำที่เป็นเท็จ อัลลอฮ์
สุกก็ไม่ทรงประสงค์การอดอาหารและเครื่องดื่มของเขา” (บันทึก
โดยอัล-บุคอรี : 1903)

ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้อบรมสั่ง
สอนเราอีกว่า หากวันหนึ่งวันใดเราได้ถือศีลอด อาจจะเป็นเดือนเราะ
มะฎอนหรือเป็นการถือศีลอดในวันอื่นๆ เราก็อย่าได้ละเมิดคนอื่น อย่า
กระทำอะไรที่ทำให้คนอื่นประสบกับความชั่วด้วยน้ำมือของเรา อย่า
ก้าวร้าว อย่าพูดลามก อย่ากระทำหรืออย่างกล่าวในสิ่งที่มันขัดกับ

หลักการของศาสนา ดังที่ท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«لَيْسَ الصِّيَامُ مِنَ الْأَكْلِ وَالشَّرَابِ ، إِنَّمَا الصِّيَامُ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ، فَإِنْ سَابَكَ أَحَدٌ أَوْ جَهَلَ عَلَيْكَ فَقُلْ : إِنِّي صَائِمٌ إِنِّي صَائِمٌ» (ابن خزيمة برقم ١٩٩٦، وصحه الألباني في صحيح الجامع برقم ٥٣٧٦)

ความว่า “การถือศีลอดมิใช่ (การละเว้น)จากการกินการดื่มเท่านั้น แต่การถือศีลอด(จะต้องละเว้น) จากการพูดจาหรือการกระทำที่ไร้สาระและการพูดจาหยาบคายด้วย หากมีผู้ใดมาสบประมาทหรือเยาะเย้ยท่าน ก็จงกล่าวแก่เขาว่า แท้จริงข้าพเจ้าถือศีลอดอยู่ แท้จริงข้าพเจ้าถือศีลอดอยู่” (อิบนุ คุซัยมะฮฺ : 1996 , อัล-อัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ ดู เศาะฮี้หฺ อัล-ญะมาอฺ 5376)

ดังกล่าวนี้คือคำสั่งสอนของท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่ถือศีลอด การงดอาหารงดเครื่องดื่มไม่ใช่เป้าหมายที่สูงสุด มันเป็นแค่เครื่องหมายว่ากิเลสของเราอยู่ภายใต้การบริหารของเขา เมื่อเรางดอาหารและเครื่องดื่มได้แล้ว แสดงว่าเราก็ต้องงดอารมณ์ใคร่ของเราได้ด้วย นั่นคืออัตลักษณ์ที่เราต้องตรวจสอบในชีวิตของเรา

อัตลักษณ์ที่ท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม แจกแจงไว้ตรงนี้คือ หากว่าเราสามารถที่จะบริหารและสามารถระงับ อารมณ์ของเราได้แล้ว แสดงว่าเราได้ประสพกับความสำเร็จด้วยการถือ ศีลอด เพราะสิ่งนี้นั้นสามารถที่จะทำให้เรามีคุณสมบัติในการบริหารชีวิต ต่อไปนี้ชีวิตของเราไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของชัยฏอนอีกแล้ว ชีวิตของเรา ไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของอารมณ์อันใฝ่ต่ำอีกแล้ว และชีวิตของเราจะอยู่ ภายใต้ศีลธรรมเหนือความต้องการของตัวเอง

ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวถึงสัญญาอันร้าย แก่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่ดีและไม่เหมาะสมอีกว่า

«رَبِّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ» (أحمد برقم ٨٨٥٦،
وصححه الألباني في صحيح الجامع برقم ٣٤٩٠)

ความว่า “บางที่ผู้ถือศีลอดนั้น ส่วนได้ของเขาจากการถือศีลอดของ เขาก็คือ การหิวและการกระหายเท่านั้น” (อะหมัด : 8856, อัล-อัล บานีย์ กล่าวว่าเป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ ดู เศาะฮี้หฺ อัล-ญามิอุ 3490)

ด้วยเหตุนี้ เมื่อท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้อบรมสั่งสอนในเรื่องอัตลักษณ์ของผู้ที่ประสพความสำเร็จและขาดทุน อย่างนี้แล้ว เราก็ต้องกลับมาทบทวนชีวิตของเราใหม่ ว่า เราต้องการเป็น คนที่อยู่ในกลุ่มไหน ? ฉะนั้นการค้นหาว่าชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร บ้างนั้นก็ย่อมเป็นสิ่งที่เราต้องให้ความสำคัญ เช่น เราเป็นคนชอบสูบบุหรี่

เมื่อถึงเวลาละศีลอดเราก็สามารถที่จะงดมันได้เพราะหากว่าเราสามารถที่จะเอาชนะกิเลสมาทั้งวันได้แล้ว เราจะงดนูหรืออีกมันก็ไม่ใช่เป็นเรื่องยากอีกต่อไป และอาจจะทำให้เราเลิกนูหรืออย่างเด็ดขาดเลยก็เป็นไปได้ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงชีวิตของเราในลักษณะนี้แสดงว่าเดือนเราะมะฎอนได้มีอิทธิพลแล้วในชีวิตของเรา ไม่ใช่ถือศีลอดเป็นสิบๆ ปีแต่ชีวิตของเราสิบๆ ปีก็ยังคงเหมือนเดิม ความซั๊กก็เหมือนเดิม การทำผิดหลักการของศาสนาก็เหมือนเดิม แสดงว่าเดือนเราะมะฎอนไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรเลยในชีวิตของเรา ท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ค็อลลัลลอฮุอะลยฮิวะสลัม ต้องการที่จะให้เดือนเราะมะฎอนมีอิทธิพลเข้าไปจัดการในปัญหาต่างๆ ของชีวิตเรา หากอิสลามสามารถทำให้เราทำอิบาดะฮ์และอิบาดะฮ์ชนิดนี้คือการถือศีลอดได้เปลี่ยนแปลงชีวิตของเราได้ ย่อมบ่งชี้ว่าเรากำลังประสบความสำเร็จแล้วในการใช้ชีวิตในเดือนเราะมะฎอน ท่านเราะฮ์ลุลลอฮุ ค็อลลัลลอฮุอะลยฮิวะสลัม ได้สรุปเนื้อหาที่เรา กำลังศึกษาอยู่ว่า

«إِنَّ جِبْرَائِيلَ أَتَانِي فَقَالَ : مَنْ أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَدَخَلَ النَّارَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ . قُلْ : آمِينَ ، فَقُلْتُ : آمِينَ» (ابن حبان

برقم ۹۰۷، وصححه الألباني في صحيح الجامع برقم ۷۵)

ความว่า “แท้จริงญิบรออีล ได้มาหาฉัน (ขณะนั้น) แล้วกล่าวว่า ผู้ใดเข้าสู่เดือนเราะมะฎอนแล้วเขาไม่ได้รับการอภัยโทษ เขาเข้าสู่ไฟนรก ขอให้เขาห่างไกลจากความเมตตาของพระองค์ ท่านจง

กล่าวว่า อามีน แล้วฉันก็กล่าวว่า อามีน” (อินนู ฮิบบาน : 907, อัล-อัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะฮีหฺ ดู เศาะฮีหฺ อัล-ญามิอุ 75)

ท่านนบีได้เรียกร้องให้เราขออภัยโทษในเดือนเราะมะฎอน ท่านนบีได้บอกว่าหากเราไม่ได้รับการอภัยโทษในเดือนเราะมะฎอนแล้ว เราจะรับการอภัยโทษเมื่อไหร่? หากในเดือนเราะมะฎอนเรายกมือขออภัยจากอัลลอฮฺแต่เรายังไม่ได้รับความเมตตา แล้วในเดือนอื่นๆ อัลลอฮฺ สุบหานะฮฺวะตะอะลา จะให้ความเมตตาแก่เราได้อย่างไร?

นี่เป็นสิ่งที่อยากจะฝากให้กับพี่น้องทั้งหลาย ให้กลับไปทบทวนและอบรมสั่งสอนลูกหลานของเรา ญาติพี่น้องของเรา เพื่อนบ้านของเรา เพื่อนฝูงของเรา สังคมของเรา ทั้งนี้เพื่อสามารถฟื้นฟูตัวของเราในเดือนเราะมะฎอนตามที่อัลลอฮฺและเราะสุลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลิม ได้สั่งไว้ อันจะส่งผลให้สังคมของเราประสบกับความเจริญก้าวหน้าด้วยศีลธรรมและความประเสริฐที่มีอยู่ในเดือนเราะมะฎอน อินชาอัลลอฮฺ

สุดท้ายนี้...ก็ขอให้เราอดทนในการประพடுத்தนให้อยู่ในคำสั่งใช้ของอัลลอฮฺ สุบหานะฮฺวะตะอะลา เพราะการมีชีวิตอยู่ในโลกดุนยานี้ นั้นมีระยะเวลาที่แสนสั้น วันเวลาของมันได้เร่งรีบผ่านไปอย่างรวดเร็ว ส่วนโลกอาคิเราะฮฺก็จะมีมาถึงอย่างแน่นอนในไม่ช้าก็เร็ว และสวนสวรรค์ นั้นเป็นสินค้าของอัลลอฮฺ สุบหานะฮฺวะตะอะลา ที่มีราคาแพง และผู้ใดที่

ต้องการสวนสวรรค์ชั้นสูง เขาก็ต้องรีบเร่งทำอิบาดะฮ์ที่มีคุณภาพในโลก
คุณยານี้ และโดยแน่แท้สินค้าทุกชิ้นย่อมมีราคาของมัน

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ
أَحَدًا ۝﴾ (الكهف 110)

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุหัมมัด แท้จริง ฉันเป็นเพียงสามัญชนคน
หนึ่งเพียงพวกท่าน มีวะฮีย์แก่ฉันว่าแท้จริง พระเจ้าของพวกท่าน
นั่นคือพระเจ้าองค์เดียว ดังนั้น ผู้ใดหวังที่จะพบพระผู้เป็นเจ้าของ
เขา ก็ให้เขาประกอบการทำงานที่ดี และอย่าตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการ
เคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของเขาเลย” (สุเราะฮ์ อัล-กะฮ์ฟ : 110)

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ صَامَ وَقَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا وَاجْعَلْنَا
مِمَّنْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

ความว่า “โอ้อัลลอฮ์ ได้โปรดให้เราเป็นหนึ่งในบรรดาผู้ที่ถือศีลอดและกิ
ยามยามคำคืนด้วยอิหม่านและความหวังในผลตอบแทนของพระองค์
และได้โปรดให้เราเป็นหนึ่งในบรรดาผู้ที่ได้รับการอภัยโทษจากความ
ผิดพลาดครั้งที่ผ่านมามีด้วยเถิด”

สาระสำคัญที่ได้รับจากบทเรียน

- เป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่ต้องศึกษาและทบทวนว่าการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนจะทำอย่างไรให้มีคุณภาพและประสพกับเป้าหมายที่อัลลอฮฺ สُبْحَانَ سُورَةِ تَعَالَا ได้กำหนดไว้
- สำหรับมุสลิมแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้โอกาสของเดือนเราะมะฎอนในการแข่งขันกันทำความดีให้ได้มากและดีที่สุด รวมทั้งให้มีความขะมักเขม้นในการทำอิบาดะฮฺให้มีคุณภาพมากที่สุด
- อัลลอฮฺ สُبْحَانَ سُورَةِ تَعَالَا ไม่ต้องการที่จะให้เราหวงหรือกระหาย โดยที่เราไม่สามารถที่จะงดความชั่วที่เป็นวาจาหรือการกระทำได้
- การถือศีลอดเป็นการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์และสะอาด จากสิ่งปะปนที่เลวร้ายในการกระทำและมารยาทที่เลวร้ายของเรา
- การที่อัลลอฮฺ สُبْحَانَ سُورَةِ تَعَالَا ได้กำหนดการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนแก่บรรดาผู้ศรัทธาเช่นเดียวกันได้กำหนดให้แก่ประชาชาติก่อนหน้าี้ ก็เพื่อให้บรรดาผู้ศรัทธานั้นได้มีแบบฉบับอันดีงาม และทำให้พวกเขามีความขะมักเขม้นในการปฏิบัติศาสนกิจนี้ให้มีความสมบูรณ์แบบมากกว่าประชาชาติก่อนหน้าี้
- สำหรับผู้ศรัทธาแล้วเขาจะต้องไม่เลือกปฏิบัติในคำสั่งใช้ของอัลลอฮฺ สُبْحَانَ سُورَةِ تَعَالَا เขาจะไม่แบ่งแยกในสิ่ง

พระองค์ทรงกำหนดเหมือนพวกเซคคิวลาร์ เพราะอัลลอฮ์ สุบหานะฮฺวะตะอะลา ไม่ได้ให้สิทธิแก่เราในการเลือกปฏิบัติคำสั่งใช้ของพระองค์

- ความยำเกรงจะเป็นตัวแปรสำคัญในการช่วยปกป้องจิตใจมิให้สิ่งเลวร้ายมาทำลายการถือศีลอดของเรา
- ความยำเกรงได้ถูกหยิบยกขึ้นมาให้เป็นเป้าหมายสูงสุด ที่พวกเราจะต้องมุ่งไปหาโดยผ่านทาง การถือศีลอดและการปฏิบัติบาคะฮฺในระหว่าง การถือศีลอด
- ความสำเร็จในการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนนั่นก็คือการที่เราสามารถที่จะบริหารและสามารถที่จะระงับอารมณ์ของเราได้
- เมื่อเราเข้าสู่เดือนเราะมะฎอนแล้ว เราต้องสัมผัสและสัมผัสแห่งความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ สุบหานะฮฺวะตะอะลา ทั้งยังสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการใช้ชีวิตของเราภายใต้จิตสำนึกในการเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ สุบหานะฮฺวะตะอะลา ให้ได้

คำถามหลังบทเรียน

- เราได้เตรียมพร้อมตัวของเราเพื่อเข้าสู่เดือนเราะมะฎอนอันมีเกียรติอย่างไรบ้าง ?

- เราารู้สึกอย่างไรบ้างกับการมาของเดือนเราะมะฎอนอันใกล้นี้ อีกครั้ง ?
- ถ้าเดือนเราะมะฎอนมาถึงแล้ว เราจะทำอะไรมากที่สุด ? และ เราได้วางแผนในการใช้ชีวิตในเดือนดังกล่าวแล้วหรือยัง ?
- เราได้คาดหวังอะไรจากการมาของเดือนเราะมะฎอนในปีนี้ ?
- เดือนเราะมะฎอนที่ผ่านมา มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของเราในด้านใดมากที่สุด ?
- เราพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในหมู่ผู้ที่ถูกกล่าวหา “อัยฮัลลอฮฺ...เรานั้นเป็นประชาชาติของท่านนบี

มุหัมหมัด คือลัลลลอฮฺอะลยฮิวะสัลลิม เราจะทำให้ดีกว่า สมบูรณ์กว่า ครบถ้วนกว่าประชาชาติก่อนหน้านี้” หรือยัง ?

والله أعلم - วัลลอฮุเท่านันที่ทรงรู้ดียิ่ง

وصلّى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلّم، والحمد لله رب العالمين